

KULTUR

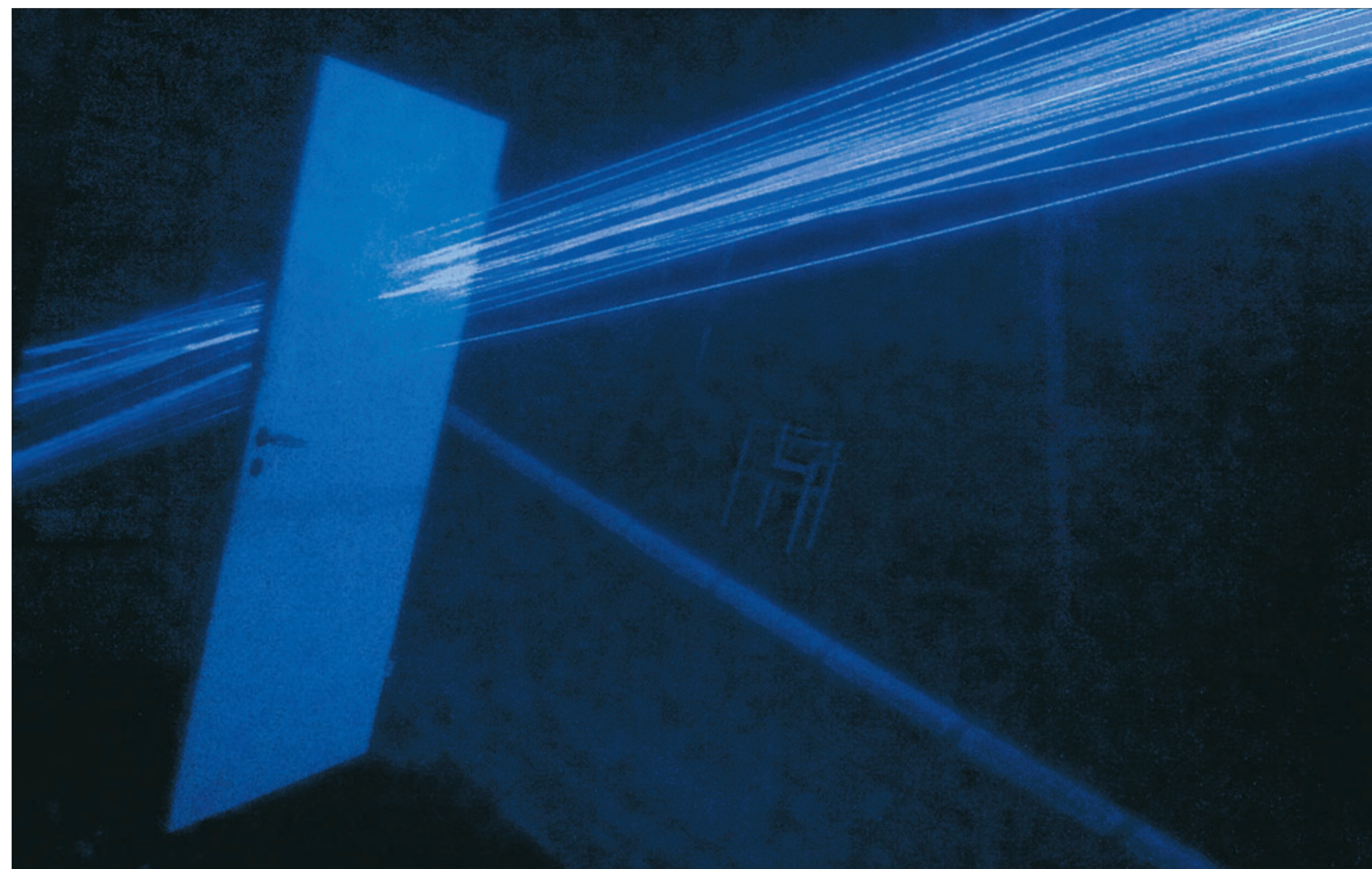
REDAKTÖR Gunilla Kindstrand 026 15 96 50
gunilla.kindstrand@gd.se
Sanna Wikström • 026 15 96 32
sanna.wikstrom@gd.se

Prova teckna serier

Ikväll är det live-workshop med Dotterbolagets serietecknare i länsmuseets studio. Dotterbolaget är ett seriekollektiv "där inga snubbar är välkomna, dom finns det

redan så många av inom seriebranschen", som medlemmarna själva uttrycker det. Men just ikväll, under Å-draget, är alla välkomna att prova teckna serier i anslutning till bolagets egen utställning.

Pepprad dörr. Del av Konvergeringspunkt av Linda Shamma Östrand.

FOTO: JOHAN RONGE

I skottlinjen i Söderhamn

Hon gjorde kriminaltekniker Sven-Olof Sandqvist i Gävle till sin samarbetspartner och fick Lars Melin på Söderhamnspolisens att hjälpa henne skjuta 17 kulor i en dörr. Linda Shamma Östrand skyr få konstellationer och är kanske just därför en av de mest spännande konstnärerna i dag – och så kommer hon från vårt län, född i Enånger – och blev Läns-

■ SAMTAL PÅGÅR

Sanna Wikström: Johan, vi börjar ju i det här ur lite olika synvinklar. Jag kan ge mig i kast med estetikens genast, medan du i och med dit yrke måste följa "polisspåret". Hur ser du på kriminalteknik och kriminalteknikers roll?

Johan Ronge: Kriminalteknik är avancerat men väldigt jordnära. Det är för mig tröstlösa grynings-timmar av att samla ihop cigarett-fimpar i papperspåsar utanför en snabb lunchslyta i Valbo. När jag besökte kriminalteknikernas verkstad i Gävle polishus stod ett gäng packade banankartonger uppställda mot en vägg. Det där är styckmordet i Bollnäs, svarade en tekniker när jag frågade vad som fanns i lådorna. Till och med bevismaterialen i de mest brutala av mord kan numreras, katalogiseras och

packas ner. I en banankartong. Vad tänkte du när du fick höra om installationen?

SW: Jag tänkte "pappa", eftersom han är polis och jag är upp vuxen med och helt oimpad av yrket. Jag tänkte "varför det" eftersom det är så himla hajpat med polisserier i parti och minut på teve och på bokdiskar, nu även i bildkonsten. Men jag har sett Shamma Östrand förr och hon är det mest intressanta jag sett på länge och anade kraften.

JR: Och vad var det första du tänkte när du såg installationen?

SW: Jag tycker helheten, tillvägagångssättet, Modus Operandi (MO) och dess konsekvens om du så vill, nära knockar en när man stiger ut på övervåningen på Kvarnen. Men en minut och sen ser jag det, hant-

konstföreningens Yngrestipendiat 2010. Konvergeringspunkt kallar hon den, installationen på Kvarnen i Söderhamn, där hon betonar vikten av samarbetet mellan konstnären och polisen.

Kriminalreporter Johan Ronge och konstkritiker Sanna Wikström tog sig dit.

Skytten har intagit ett von obelperspektiv...men verket hade blivit estetiskt motbjudande om skottvinklarna varit räta rakt genom dörren...

verket, varpen, inte vapnet. Ser du den? Den laserbeklädda varpen, som håller ihop den som ska trasas sönder snart... Vad tror du har hänt här?

JR: Husbonden var på väg upp från Fritzl-källaren när hans panna perforerades av 17 kalla. Hans kropp rekylade framåt så att han gjorde en spastisk bugning innan han änyo uppslukades av källarmörkret. Vem tror du är mördaren?

SW: Hm...betjänten? Nej. Mer (hjärn)substans nu!

JR: Tror att mördaren rör sig in och ur parallellvärldar, ett intergalaktiskt maskhål som går från vindskällaren. Plastsvepning eller vad vi såg i vattnet utanför kvarnen – det var mördaren som svept och dumpat

mordoffret... eller vad tror du?

SW: Nej. Fast du har rätt om den där luckan den är skit...läskig eller viktig hur hanterar vi den? Eller hur skulle poliser göra det OM vi antar att det verkligen skett nåt på platsen? Nåt som jag inte förrän nu börjar kunna se... för mig är det ju bara, ett rum för konst, Kvarnen, inte en brottsplats. Tror att luckan är extremt viktig! Den måste vara nyckeln. Eller?

JR: Det är dit skotten har sökt sig, och det är dit som trädarna söker sig. Skytten har alltså intagit ett von obelperspektiv att döma av skottvinklarna. Men verket hade blivit estetiskt motbjudande om skottvinklarna varit räta rakt genom dörren. Fallluckan öppnas så att offret slukas av mörkret och får dö namnlös. Vad händer sedan?

Utställningsstart

Pia Hällqvist Bergvall visar verk i olja på Galleri Luckan, Laxön, t o m 9.10. Lars Westerman ställer ut på Galleri K. På Elixir, sjukhuset, visar man Karl

Tony Olson. På Konstifik, som flyttat till Hyttgatan i Sandviken, öppnar på lördag utställningar med Merja Pavolainen, Marita Jansson, Lisbet Haldin och Conny Lindgren. På

Bomhus Bibliotek med början måndag visar fotografen Ellinor Abrahamsson utställningen "Bomhus through my Iphone". Vi återkommer till dessa utställningar i nästa vecka.

14 dagar kvar.

...tills 4 000 ex av romanen Fattigadel börjar delas ut gratis i Gävle, 17.9 på stadsbiblioteket. Från 19.9 i GD:s reception och biblioteksfilialerna i Gävle.

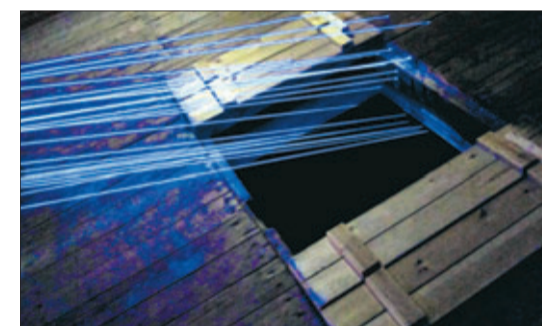
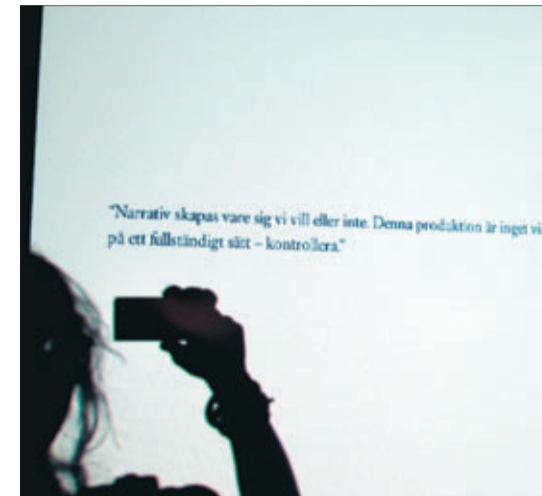

FOTO: JOHAN RONGE & SANNA WIKSTRÖM

Folkhemmet snett underifrån

Gunilla Kindstrand förlorade en vadslagning, men ger sig inte: Kjell Johanssons berättelse om människorna kring Flon tillhör det mest angelägna som skrivits om det svenska 1900-talet.

■ BOKEN

För några år sedan slog jag ett viktigt vad.

Och förlorade.

Jag hade tagit för givet att Kjell Johanssons romansvit De utsatta skulle nomineras till det årets Augustpris. De utsatta handlar om dem som folkhemmet inte ville ha. De som bodde sämst, hade egendomliga namn och vars ruffiga hus var fyllda av fantasier och alkohol, dramatik och kanske miss-handel.

Sviten börjar med Huset vid Flon från 1997 och fortsätter med Sjön utan namn och Rummet under golvet. Sammantaget är det en makalös berättelse där det svenska 1900-talet belyses snett underifrån. Här är de människor som utgjorde den outhärliga gränslinje som folkhemmet behövde för att förtydliga sig.

Den som förlorade vads-lagningen skulle stå för en bra middag för ett mindre sällskap. Det blev en fin kväll, men alla som deltog var på något vis förstämde över litteraturens läge. Vilka böcker är viktiga för oss, och vilka inte?

"Det blev en fin kväll, men alla som deltog var på något vis förstämde över litteraturens läge. Vilka böcker är viktiga för oss, och vilka inte?"

Idag kommer det som kallas en epilög till "De utsatta". Den heter Det var inte jag. Men den här berättelsen är betydligt mer än ett slutord. Kjell Johanssons visar, ända in i hjärnans perceptionsförmåga, ända ut handens kärlekssmeking, hur det sociala arvet genomryrar ett människoliv. Vi följer Eva, som var barn vid Flon, och hur hon i sitt vuxna liv förgävs försöker manövrera mellan de vassa skuggorna.

Kjell Johanssons författarbröder talar ryska. Här ekar Gogol, och inte minst Dostojevskij, i synen på människor och människovärde.

För några år sedan talades det ofta om klass i medierna. Det sas mycket om vardagsrum och möbler, om karriärer och komplex. Jag vill inte påstå att det betydde något för verkligheten.

Den här boken däremot, skulle kunna göra det.

I Det var inte jag gestaltas på ett intrikat vis den ambivalens som finns i oss, vi som någonstans inom oss bär klassmärket. Underordningen är oupplösligen förenad med såväl stolthet som fördom, om än av ett annat slag än det vi vanligtvis talar om.

Jag påstår, med största envishet, att Kjell Johanssons berättelse om människorna kring Flon tillhör det outhärliga som skrivits i Sverige de senaste decennierna.

Gunilla Kindstrand

KJELL JOHANSSON
Det var inte jag
Weyler

KVARNEN, SÖDERHAMN
Linda Shamma Östrand:
Modus Operandi – möte mellan konstnärlig och forensisk praktik
T o m 4.9

"Spåret har en dubbel status eftersom det både beskriver till något – i fysisk mening – närvarande, samtidigt som det är tecken på något frånvarande, en lämning från något som inte längre existerar."

Ur Konvergeringspunkt

SW: Ointressant. Så här: I konsten, ja överallt, pratar man ju ibland om vem som äger blicken, i feministisk konst om den manliga blicken. Jag ser en kvinnlig blick här, i själva utförandet. Kulorna har visserligen gått rätt in i dörren, men de kommer ut i ett slags lyftande rörelse... Man har inte skjutit sönder för sönderskjutandets skull. Mer för att prova, kanske var vapnet för tungt... Tror du skytten är man eller kvinna?

JR: En kvinna, eller HBTQ-person kanske?

SW: Kan vara, då får vi in ytterligare en aspekt av (konst)världen. Vad grundar du det på, i så fall? Ärligt, en ögonmått på skotthål, öppnar och smäller igen en kylskåpsdörr som kulan passerat igenom. Tills de vet vad som utspelat sig. Det är en lek-stående samtidskonst? Jag kan bara erinra mig Reuterswårds knut-na pistolskulptur... Desto mer i rörlig bild, märk väl, och video-

konsten som levde en trend på 90-talet där konstnären själv verkade vara vapnet! Jag tänker på en sådan som Lova Hamilton som i sitt rituella själskadebetående vände mynningen rätt mot betraktaren. Ruggigt och bra blev det!

JR: Den scen som jag tycker bättre än någon annan gestaltar kriminalteknik är från den amerikanska samhällsserien The Wire – Ijusär från högteknologiska McDonalds-serien CSI. Baltimoredektektiverna McNulty och Moreland undersöker skottvinklar på en brottsplats, en lägenhet. De kryper på golv, tar ögonmått på skotthål, öppnar och smäller igen en kylskåpsdörr som kulan passerat igenom. Tills de vet vad som utspelat sig. Det är en lek-stående samtidskonst? Jag kan bara erinra mig Reuterswårds knut-na pistolskulptur... Desto mer i rörlig bild, märk väl, och video-

gon brottsplats som jag sett i verkligheten eller i förundersökningsprotokoll. Det här kan vara en romantisering. Eller vad säger du?

SW: Hm, i så fall snarare en glori-fiering. Skjutandet som upphöjd handling, blodstänk ligger som laserstjärnor i trägolvet, hårdheten och kraften som bara sliter sönder, men det slutar ju liksom inte med det. Jag köper Modus Operandi, det har en sådan öppen, otäckt vacker klang, kan appliceras varhelst i samhället och gör verkligt så nära allmängiltigt det går. Men forensisk? Du måste förklara det där ordet för mig, jag begriper det bara inte...